

TURINYS

Pratarmė / 12

Pirma dalis. MENO PSICHOLOGIJOS TYRINĖJIMO OBJEKTAS, GIMINIŠKOS DISCIPLINOS IR METODOLOGINĖS PRIEIGOS / 19

Meno psichologijos savitumas / 20

Objektas, struktūra, uždaviniai ir pagrindiniai tyrinėjimo laukai / 24

Meno psichologijos ištakų paieškos filosofinėse disciplinose / 30

Fiziologija ir meno psichologija / 32

Meno psichologija ir menotyrinės disciplinos / 33

Meno psichologijos santykiai su literatūros mokslu ir grožine literatūra / 39

Meno psichologija ir komparatyvistinės studijos / 40

Tarpdalykinė dabartinės meno psichologijos prigimtis / 46

Meno psichologijos teorinių ir metodologinių prieigų įvairovė / 49

Biografinio metodo virsmai / 50

Meno psicho(pato)logijos tyrinėjimo prieigų savitumas / 53

Kompleksinių tyrinėjimų galimybės / 56

Sisteminės metodologijos principai / 59

Meninis suvokimas / 61

Meno terapija / 71

Antra dalis. MENO PSICHOLOGIJOS IŠTAKOS RYTŲ CIVILIZACIJOSE / 75

Istoriniai meno psichologijos idėjų sklaidos ypatumai Rytuose ir Vakaruose / 76

Meno psichologijos idėjų tapsmas indų civilizacinėje erdvėje / 80

Indų meninės kūrybos sampratos psichologiniai aspektai / 83

Vamanos ir Radžasekharos meno psichologijos idėjos / 86

Tantrizmo atspindžiai indų meno psichologijoje:

Anandavardhana, Abhinavagupta / 89

Eklektinės *Višvanathos* ir *Džagannathos* teorijos / 94

Kinų meno psichologijos ištakos / 96

Kinų meninės kūrybos sampratos psichologiniai aspektai / 100

Energetinė meninės kūrybos teorija / 103

Peizažo tapybos estetikos psychologizmas / 105

Intelektualų (*wenrenhua*) mokyklos šalininkų požiūriai / 109

Japonų meno psichologijos tradicijos savitumas / 119

Šintoizmo ir religinio sinkretizmo poveikis japonų meno psichologijai / 123

Heian epochos meno psichologijos rafinuotumas / 125

Dzen meno psichologijos principai / 128

Fujiwara Teika ir Zeami Motokyo meno psichologijos idėjos / 131

Haiga, zenga ir *bujinga* krypčių meninės raiškos psychologizmas / 137

Arabų–musulmoniškojo pasaulio meno psichologijos ištakos / 143

Sufijų meno psichologijos principai / 146

Meninės kūrybos interpretacija arabų poetikos veikaluose / 151

Meno psichologijos idėjos islamiškuose muzikos traktatuose / 156
Islamiškos kaligrafijos psychologizmas ir intymumas / 161

Trečia dalis. MENO PSICHOLOGIJOS TAPSMAS VAKARUOSE / 165

Meno psichologijos idėjų užuomazgos antikoje / 166
Renesanso ir Apšvietos ideologai apie psichologinius meninės kūrybos ypatumus / 170
Kanto indėlis į psichologinės estetikos ir meno psichologijos atsiradimą / 173
Goethe'ės meno psichologija / 178
Romantikų genijaus kultas ir indėlis į meno psichologiją / 182
Schellingo ir Hegelio meninės kūrybos psichologijos samprata / 186
Meno psichologijos idėjų sklaida neklasikinėje meno filosofijoje / 191
Galtono meno psichologija / 202
Psichologinės estetikos virsmas meno psichologija / 214
Fechnerio posūkis į eksperimentinę estetiką / 217
Lipso įsijautimo teorija / 222
Wundto posūkis į meno psichologijos problematiką / 225
Volkelto indėlis į meno psichologiją / 228
Freudo psichoanalitinė meno psichologija / 232
Jungo analitinė meno psichologija / 237
Lacano prancūziškoji psichoanalitinės meno psichologijos versija / 246
Geštaltpsichologijos (Wertheimeris, Köhleris, Koffka) idėjos / 254
Arnheimo meno psichologija / 256
Posūkis į meno psichologijos problematiką Prancūzijoje / 258
Menininko kūrybinis aktyvumas Delacroix meno psichologijoje / 261
Malraux meno psichologijos universalumas / 265
Huismano, J.-P. Weberio ir Francès meno psichologijos koncepcijos / 273
Britiškoji psichologinė estetika ir meno psichologija / 276
Rusiškosios ir sovietinės meno psichologijos ištakos / 281
Vygotskio meno psichologijos reformavimo projektas / 282
Bachtino indėlis į meno psichologiją / 290

Ketvirta dalis. MĮSLINGAS TALENTO IR GENIJAUŠ FENOMENAS / 297

Menininko, talento ir genijaus sąvokų prasminės konotacijos / 298
Talento elitiškumas ir individualumas / 302
Išskirtinio talento arba genijaus vaizdinys / 305
Genijaus universalumas ir kūrybinės raiškos įvairiapusiškumas / 309
Paveldimumo teorija ir talentingų kūrėjų dinastijos / 316
Genialumo ištakos: išskirtinio talento vaikų fenomenas / 320
Socialinės aplinkos ir kitų veiksnių įtaka / 323
A. Weberio sociologinė genijaus koncepcija / 325
Kretschmerio kūno struktūros ir genialumo sąsajų koncepcija / 328
M. Eisenstadt'o genijų atsiradimo teorija / 336
Autentiško menininko vaizdinys Kinijoje / 337
Arabų–musulmoniškojo pasaulio menininko vizija / 343
Genialių asmenybių kūrybinės raiškos paradoksai / 345
Talento sklaida ir kūrėjo amžiaus produktyvumas / 348

Talentingo mokytojo vaidmuo plėtojant asmenybės kūrybingumą / 350
Rytų Azijos menininko ryšys su gamta / 351
Menininko santykis su gamtos pasauliu Vakaruose / 356
Pasaulėžiūros vaidmuo / 362
Pavydas, intrigos ir jų negatyvios pasekmės kūrėjams / 364

Penkta dalis. KŪRYBINGUMO PSICHOLOGIJA / 369
Pagrindiniai skiriamieji kūrybingumo bruožai / 370
Kūrybingumo ištakos ir pirmykščio meno formos / 373
Žaidybinė ir improvizacinė kūrybingumo prigimtis / 375
Kairiojo ir dešiniojo smegenų pusrutulio funkcijos / 376
Kūrybingos asmenybės bruožai / 379
Galtono statistiniai kūrybingumo testavimo metodai / 382
Binet intelekto koeficiento tyrinėjimai / 384
Kūrybingumo tyrinėjimų aktualėjimas antroje XX a. pusėje / 387
Roe kūrybingumo studijos / 391
Barrono asmenybės kūrybingumo koncepcija / 393
Kūrybingumas Rogerso humanistinėje psichologijoje / 397
Maslow holistinė kūrybingumo teorija / 401
Psichometrinis Guilfordo intelekto struktūrų modelis / 405
Menininkas ir mokslinis kūrybingumas / 408
Kūrybingumo antinomijos / 413

Šešta dalis. PSICHOLOGINIAI MENO ASPEKTAI / 419
Psichologinio požiūrio į meną savitumas / 420
Meno fenomeno specifiškumas / 422
Meninės veiklos samprata / 427
Istorinė ir civilizacinė sąvokos menas konotacijų kaita / 429
Indų tradicinė meno samprata / 430
Kiniškoji meno interpretacija / 435
Arabų–musulmoniškojo pasaulio meno sampratos savitumas / 440
Meno sampratos evoliucija antikoje ir Vakaruose / 446
Neoromantinio ir modernistinio meno slinktytis / 449
Postmodernistinio meno metamorfozės / 453
Virtualioji tikrovė ir naujos meno formos / 462

Septinta dalis. MENININKO KŪRYBINIS POTENCIALAS / 465
Menininkas – kūrybinių galių visuma / 466
Kūrybinės prigimties raiškos būdai / 468
Kūrybinis aktyvumas: Thomo Wolfe'o atvejis / 471
Vaizduotės galia / 475
Fantazijos polėkiai / 478
Pastabumas ir atmintis / 480
Prisiminimų pasaulio erdvės: Prousto atvejis / 485
Meninis, filosofinis ir metaforinis mąstymas / 490
Slėpingas intuicijos fenomenas / 498

Valia ir vidinė disciplina / 502
Asmenybės centruotumas ir dėmesio koncentracija / 503
Darbingumas / 505
Produktyvumas: Pablo Picasso atvejis / 508
Tobulumo siekis / 511
Meistriškumo glūdinimas / 514

Aštunta dalis. MENINĖS KŪRYBOS PROCESŲ PSICHOLOGIJA / 517
Meninės kūrybos procesų psichologijos problematikos aktualėjimas / 518
Tyrinėjimo objekto savitumas / 521
Meninės kūrybos procesų psichologijos pažinimo sudėtingumas / 525
Kinų požiūris / 528
Interpretacijos islamo civilizacijoje / 531
Antikinė ir Vakarų samprata / 534
Meninės kūrybos paskatos / 538
Kvaišalai, haliucinogeninės medžiagos, alkoholis / 540
Kūrybos strategijos ir metodai / 546
Pagrindinės meninės kūrybos proceso fazės / 550
Sumanymo gimimas / 553
Medžiagos kaupimo arba inkubacijos fazė / 555
Sinestezijos fenomenas / 560
Planai, škiečiai, užrašai ir juodraščiai: Beethoveno atvejis / 562
Intencija ir empatija arba įsijautimas: Flaubert'o atvejis / 564
Pasitikėjimas savo jėgomis / 567
Vienatvės arba atsiribojimo nuo išorinio pasaulio leitmotyvas / 569
Įkvėpimo kūrybinė galia / 573
Meninis sumanymas / 579
Įsijungimas į meninės kūrybos procesą / 583
Emocinių ir racionalių pradų sąveika / 587
Racionalūs pradai kūrybos procese / 590
Emocionalumas ir spontaniškumas / 593
Improvizacija / 597
Žaidybiškumas ir eksperimentavimas / 602
Atsitiktinumas kūrybos procese / 606
Neišbaigtumo arba *non finito* principas / 610
Galutinės meno kūrinio struktūros autorinis redagavimas / 612

Devinta dalis. IŠ MENO PSICHOPATOLOGIJOS TYRINĖJIMŲ ISTORIJOS / 615
Meno psicho(pato)logijos idėjų ištakas / 616
Zhuangzi „beprotiškos kalbos“ / 620
Ekscentriško arba pamišusio menininko vaizdinys Rytų Azijoje / 624
Meno psichopatologijos ištakos antikoje ir Vakaruose / 632
Naujų amžių psichologizmas ir Burtono „Melancholijos anatomija“ / 634
Vokiečių klasikinė filosofija apie psichikos sutrikimus / 638
Psichikos sutrikimų atspindžiai neklasikinėje meno psichologijoje / 642
Morelio universalizmas / 650

Moreau de Tours ir psichopatologinių teorijų gimimas / 655
Genialumas Lombroso psichopatologinėje koncepcijoje / 659
Nordau išsigimimo teorija / 664
Rossolimo „psichologinių profilių“ metodas / 667
Réja sutrikusios psichikos asmenų kūrybos tyrinėjimai / 669
Psichikos ligonių kūrybos estetinės vertės pagrindimas Prinzhorno koncepcijoje / 671
Kraepelino pozityvistinė psichopatologija / 675
Bleulerio šizofrenijos studijos / 678
Psichoanalitikų (Freudo, Jungo, Lacano) psichopatologinės idėjos / 680
Jaspersas apie psichopatologiją ir šizofrenijos raiškos formas / 687
Merleau-Ponty egzistencinės fenomenologijos psichopatologiniai aspektai / 691
Psichikos sutrikimai Sartre'o egzistencinėje fenomenologinėje / 696
Foucault beprotybės interpretacija / 699
Deleuze'o šizoanalizės nuostatos / 705

Dešimta dalis. MENAMOS IR REALIOS GENIJŲ IR PSICHIKOS SUTRIKIMŲ SĄSAJOS / 711

Genijus, neurozės, melancholija ir psichikos sutrikimai / 712
Psichikos sutrikimų pažinimo svarba / 718
Psichiatrijos ir psichopatologijos pažintinės galimybės / 721
Menininkų psichikos sutrikimų formų įvairovė / 724
Mįslingas šizofrenijos vaizdinių pasaulis / 730
Šizofrenijos raiškos formų įvairovė kūryboje / 735
Ligos poveikio kūrybai ypatumai / 740
Konkrečių psichikos sutrikimų meninės raiškos ypatumai / 742
Intelektų funkcijos siauroje riboje tarp genialumo ir psichikos sutrikimų / 746
Genijų ir sutrikusios psichikos asmenų panašumai / 748
Čiurlionio fenomenas: liūdesio bei melancholijos pasaulis / 753
Psichopatologinių apraiškų atspindžiai modernizme / 762
Vidinio monologo ir sąmonės srauto literatūros pėdsakais (Joyce, Woolf) / 765
Ekspressionistinis patologiškumo estetinis: Soutine'o atvejis / 769
Patologiškumo estetinis siurrealizme: Dalí atvejis / 778
Genijaus ir psichikos sutrikimų sąveikos sąlyčiai / 781

Išvados / 787

Summary / 793

Literatūra / 796

Asmenvardžių rodyklė / 818

Turinys prancūzų kalba / 825

Turinys anglų kalba / 830

Turinys rusų kalba / 835